

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ СУДОВОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

на 2015–2019 роки

Вступ

Наразі як перед українською системою юстиції взагалі, так і перед судовою системою зокрема постають серйозні виклики. Громадськість активно критикує суддів та суди через відсутність незалежності, неупередженості, прозорості та підзвітності. Необхідно відновлювати довіру суспільства до судової системи. І представники судової влади готові здійснювати для цього конкретні кроки та дії.

Стратегія розвитку судової системи в Україні (СРССУ) є одним з етапів впровадження Стратегічного плану (СП) розвитку судової влади України, ухваленого на XI З'їзді суддів України, який є вищим органом суддівського самоврядування. Ця Стратегія будується на стратегічних цілях, визначених в СП, і одночасно визначає більш конкретні дії, результати, кінцеві результати, ефект та вплив запланованих дій.

Прийнята в часи значних соціальних та політичних змін, СРССУ є відповіддю на вимоги нового часу, прагнення українського судівництва до реформ, підвищення якості його послуг для громадян, дотримання європейських стандартів і наближення до кращих практик відправлення правосуддя. Крім того, Стратегія відображає потребу суспільства у підвищенні незалежності, підзвітності та прозорості судівництва та одночасно забезпечує більш активну співпрацю судової системи із законодавчою та іншими гілками влади. У рамках постійної роботи у напрямку європейської інтеграції, Україна приєднується до Угоди про асоціацію та про зону вільної торгівлі, веде діалог щодо спрощення візового режиму, а також долучається до інших заходів у партнерстві з Європейським Союзом (ЄС) та прагне стати повноцінним членом європейської спільноти. Реформування як сектору юстиції в цілому, так і судової системи зокрема є необхідною передумовою консолідації всіх зазначених зусиль.

З огляду на те, що для досягнення багатьох цілей СП необхідне внесення змін до Конституції та до інших законів, наголос в СРССУ поставлений на тих напрямках, які передбачають можливість домогтися суттєвих змін майже виключно через внутрішні заходи, яких суддівський корпус та органи суддівського самоврядування можуть вживати самостійно. Такими напрямками, зокрема, є зміцнення ролі судової гілки влади в процесі реформуванні сектору правосуддя та активна участь у законодавчих ініціативах, розбудова можливостей формування власного бюджету та системи фінансового управління, взаємодія з громадськістю (PR), наближення до моделі самоврядування та управління, спрямованого на підтримку та розвиток судової системи (на відміну від орієнтації на вказівки та перевірки), запровадження більш ефективних способів оцінки підзвітності та якості системи судочинства (включаючи оцінювання ступеня задоволення громадськості роботою судів), підвищення доступності правосуддя та єдності судової практики.

Одночасно слід зазначити, що більш якісний розподіл обов'язків та повноважень кожного учасника системи суддівського самоврядування, збалансування повноважень суддів та інших державних та приватних осіб в усіх видах судового провадження, підвищення доступності правосуддя потребують змін до Конституції України та інших законів. Відтак,

СРССУ на 2015-2019 роки є всього лише одним із кроків в напрямку комплексного реформування судової системи зокрема та сектору юстиції в цілому.

НАПРЯМОК 1: НЕЗАЛЕЖНІСТЬ ТА ПРОЗОРИСТЬ

СТРАТЕГІЧНІ ПИТАННЯ (за визначенням СП):

- незалежності та самостійності суддів та судової гілки влади Зміцнення
- фінансування та підвищення ефективності використання ресурсів Збільшення
- довіри суспільства Відновлення

СП націлений на різні проблеми, які стосуються стану законодавства та розподілу повноважень між судами та іншими структурами сектору юстиції. Для досягнення цілей СП та зміцнення судової гілки влади по відношенню до інших гілок необхідно зосередитись на удосконаленні стратегічного планування, посиленні фінансових та комунікаційних можливостей системи суддівського самоврядування.

У зв'язку з цим, на стратегічному рівні (Ради суддів – РС) та на робочому рівні (Секретаріату Ради суддів, Державної судової адміністрації – ДСА або інших органів залежно від компетенції) будуть створені окремі структури, які опікуватимуться стратегічним плануванням та питаннями законодавства, бюджетним та фінансовим управлінням, забезпеченням якості та ефективності правосуддя, питаннями етики та дисциплінарної відповідальності. Ці структури будуть забезпечувати єдність та ефективність суддівського корпусу у висловленні позицій щодо законодавчих ініціатив, які на пряму стосуються відправлення правосуддя, адекватного надання та розподілу фінансових ресурсів, а також зв'язків з громадськістю. Подальші кроки будуть зроблені в напрямку консолідації систем управління фінансами та бюджетом судів, зокрема, шляхом створення спеціальних фінансових структур для підтримки всіх судів в межах відповідного апеляційного округу. На додаток до цього, шляхом спрощення доступу ЗМІ та громадськості до інформації стосовно судових засідань, інших суддівських заходів та процесів буде забезпечена прозорість роботи судових органів. Такі зміни суттєво вплинуть на налагодження суддівським корпусом відносин з іншими гілками влади та із суспільством у цілому.

Дія 1.1 Розвиток судової системи та реформа сектору юстиції.

Дія 1.1.1 Перегляд СП, СРССУ, розробка (в майбутньому) Стратегії реформування сектору юстиції

Результати	Відповідальний орган/ Засоби перевірки (ЗПр)	Кінцеві результати
1) ерегляд та реалізація	РС/ Рішення, звіти РС	Визначення короткострокових, середньострокових та

СП за умов моніторингу з боку органів суддівського самоврядування		довгострокових заходів для різних напрямків реформи судової системи, наприклад, аналіз системи суддівського самоврядування, оптимізація судової мережі, перегляд горизонтальних та вертикальних (апеляційних) повноважень, подальше просування пілотних проектів розгляду справ судом присяжних, інституційне вдосконалення та підвищення ефективності функціонування ДСА, удосконалення механізмів фінансування судів, тощо.
2) перегляд СРССУ та її реалізація за умов моніторингу з боку органів суддівського самоврядування	РС/ Звіти РС	
3) здійснення зовнішнього аналізу реалізації СРССУ	НУО/ Звіти НУО	
4) використання СП та СРССУ як основи для розробки розділу у майбутньої Стратегії реформування сектору юстиції (СРСЮ)	Верховна Рада України (ВРУ), Міністерство Юстиції (Мінюст), РС, інші/ Прийнята СРСЮ	
5) перегляд та реалізація СРСЮ за умов моніторингу з боку органів суддівського самоврядування	РС/ Звіти РС	
6) реалізація Інформаційно-комунікаційної стратегії РС та її щорічний перегляд	РС/ Звіти РС	

Дія 1.2 Розвиток цілеспрямованого стратегічного планування та розвиток законодавства, розбудова спроможностей бюджетного і фінансового управління судової системи.

Результати	Відповідальний орган/ Засоби перевірки (ЗПр)	Кінцеві результати
1) створення Комітету з питань стратегічного планування та	РС/ Рішення, звіти РС, положення про обов'язки	<ul style="list-style-type: none"> • зміцнення ролі судової системи в розвитку політики у секторі юстиції, інституційній

законодавчих питань, Комітету з питань бюджету та фінансового управління, управління якістю та ефективністю правосуддя при Раді суддів	/регламенти, плани розміщень/ описи посад	реформі та в законодавчих процесах шляхом застосування призначених для цього механізмів в рамках системи суддівського самоврядування, вжиття заходів з розробки стратегій та інших політичних документів, аналізу їх реалізації, із започаткування та реалізації законодавчих ініціатив; <ul style="list-style-type: none"> • астосування методик кількісної та якісної оцінки в процесах внутрішнього аналізу результатів запровадження всіх напрямків судової політики; • армонізований підхід до планування та формування бюджету судовою гілкою влади та посилення регіональних можливостей, уніфікація систем формування бюджетів судів (єдиний бюджет для всіх судів); використання методик програмного та цільового формування бюджету із застосуванням нефінансових показників виконання в процесі формування та реалізації бюджету судової гілки влади; • ідвищення ефективності стягнення судового збору, надходження від якого мають використовуватися в бюджетах судів; • ідвищення якості управління державними фінансами в судах; істотне скорочення заборгованості по судах за комунальні послуги,
2) творення працездатного Підрозділу зі стратегічного планування та законодавчих питань, питань бюджету та фінансового управління, виконавчих підрозділів управління якістю та ефективністю правосуддя на оперативному рівні	ДСА, РС/ Рішення РС, ДСА	
3) становлення платіжних терміналів у принаймні 540 судах до кінця 2015 року для сплати судового збору через електронні системи (у 100 судах докінця 2016 року, та в усіх судах до кінця 2017 року)	ДСА, РС/ Розробка програмного та апаратного забезпечення, підготовка користувачів, призначення операторів та публікація посібників з експлуатації	
4) творення спеціальних фінансових структур (при регіональних (апеляційних) судах або регіональних управліннях ДСА) з метою формування бюджетних запитів та підтримки всіх судів в межах апеляційного округу	РС/ Рішення РС	
5) озробка практичних посібників та навчальних модулів у Національній школі суддів (НШС) з питань стратегічного планування та розвитку	РС, НШС/ Навчальні плани НШС затверджені та застосовуються, опубліковані практичні	

нормотворчості, бюджету та фінансового управління	настанови, проведені тренінги	постачальникам поштових, судово-медичних, правових та інших послуг; запровадження єдиного процесу державних закупівель, який ґрунтується на узгодженій оцінці потреб судів.
---	-------------------------------	---

Дія 1.3 Розбудова окремих можливостей судової системи в сфері комунікацій та PR

Результати	Відповідальний орган/ Засоби перевірки (ЗПр)	Кінцеві результати
1) творення Комітету з питань комунікацій при Раді суддів	РС/ Рішення, звіти РС, технічні завдання, регламенти	<ul style="list-style-type: none"> Використання спеціальних методик комунікацій та PR в судовій системі для комунікацій з іншими органами Використання індивідуальних підходів в комунікаціях з користувачами судів, в залежності від їхньої категорії (вік, освіта, соціальний/правовий статус, тощо); Включення в систему управління кар'єрним зростанням та якістю роботи заходів, що спонукають суддів частіше вступати в контакт із суспільством шляхом публікації статей, проведення досліджень, відвідування освітніх установ, а також участі в інших соціально-освітніх заходах.
2) наявність працевдатного прес-центру при Раді суддів, підрозділів по роботі з пресою в усіх апеляційних округах	РС/ Рішення РС	
3) наявність письмово оформлених регламентів з чіткими умовами доступу та участі громадян в засіданнях, своєчасного попереднього оголошення порядку денного засідань та застосування РС регламентів в усіх питаннях	РС/ Рішення РС	
4) регулярні навчальні візити школярів, студентів та інших груп до судів	РС, Міністерство освіти і науки, інші/ Навчальні візити	

5) роведення в судах прес-конференцій/ наявність прес-релізів за результатами розгляду гучних справ	ДСА, РС/ Прес-конференції, релізи	
6) озробка практичних настанов та навчальних модулів в Національній школі суддів з питань PR та комунікацій	РС, НШС/ Затвердження і використання в НШС навчальних програм, публікація практичних настанов, проведені тренінги	

НАПРЯМОК 2: КОМПЕТЕНЦІЯ

СТРАТЕГІЧНІ ПИТАННЯ (за визначенням СП):

- м та досконалість в роботі Професіоналіз
- довіри суспільства Відновлення

Відповідно до СП, реформування системи управління кар'єрним зростанням та ефективністю кадрів шляхом переосмислення ролі Національної школи суддів як частини судової системи сприятиме підвищенню компетентності судової системи та відновленню довіри до неї. Призначення на конкретні суддівські посади будуть здійснюватись на конкурсній основі за новою системою управління ефективністю кадрів, з одночасним забезпеченням оцінки суддів за однаковими прозорими критеріями на основі заслуг та рейтингу балів. Будуть створені ефективні механізми для проведення планових перевірок суддів та судів, орієнтованих на результат, загального нагляду за реалізацією політики забезпечення якості в судовій системі, розслідування окремих скарг. На додаток до цього, в рамках нової системи управління ефективністю кадрів будуть проводитися опитування щодо ступеню задоволення користувачів, що дасть громадськості можливість робити свій внесок в процес оцінки судовою системою своєї власної ефективності. Крім того, пропонуються механізми досягнення більшої єдності судової практики шляхом підсилення дослідницько-аналітичних можливостей вищих судів.

Дія 2.1 Розробка системи вимірювання ефективності судової системи, механізмів її застосування через чітку та прозору політику забезпечення якості судочинства та стандарти ефективності, а також систему здійснення призначень, оцінювань, підвищень у посадах та переведень на інші посади.

Результати	Відповідальний орган/ Засоби перевірки (ЗПр)	Кінцеві результати
<p>1) формулювання гармонізованої політики щодо забезпечення якості та стандартів ефективності в межах нового Рамкового оцінювання ефективності судів (РОЕС), яке має бути ухвалене Радою суддів до кінця 2016 року</p>	<p>РС/ Рішення РС</p>	<ul style="list-style-type: none"> • перегляд планових показників роботи всієї судової системи/ судів кожної юрисдикції, кожного окремого суду, судді, працівника апарату із застосуванням взаємопов'язаних та взаємопорівнюваних кількісних та якісних критеріїв ефективності, що будуть в розпорядженні всіх суддів, судів та органів суддівського самоврядування для контролю та вимірювання ефективності роботи з урахуванням більш широких стратегічних підходів; • Запровадження системи управління ефективністю роботи на основі заслуг та рейтингів; • розробка та втілення гармонізованих та автоматизованих робочих процедур; • використання аналітично-дослідницьких та побудованих на управлінні ризиками інструментів для вирішення питань про кар'єрне просування та управління якістю роботи; • забезпечення доступної для загалу послідовної практики роботи органів суддівського самоврядування (а також, в межах своїх повноважень - РСУ, ДСА, ВККСУ, ВРЮ тощо) щодо питань управління кар'єрою та ефективністю. • наявність ефективного механізму
<p>2) авершення розробки нової редакції політики щодо забезпечення якості судочинства розширених стандартів ефективності (на основі поточного переліку з 16 показників) в рамках нового РОЕС, яке має бути ухвалене Радою суддів до кінця 2017 року; щорічний перегляд стандартів ефективності</p>	<p>РС/ Рішення РС</p>	
<p>3) розробка збірок правил та практичних настанов на основі РОЕС</p>	<p>РС/ Рішення РС</p>	
<p>4) адаптація (приспосовування, гармонізація) посадових інструкцій працівників апаратів судів та порядку заміщення всіх посад відповідно до РОЕС</p>	<p>РС/ Рішення РС</p>	
<p>5) реалізація пілотних проектів використання нової системи управління ефективністю принаймні</p>	<p>РС/ Рішення, звіти РС</p>	

<p>в 100 судах до кінця 2017 року, та в усіх судах до кінця 2018 року</p>		<p>проведення планових результатоорієнтованих аудитів діяльності суддів та судів, здійснення загального нагляду за реалізацією судовою системою своєї політики забезпечення якості, розслідування окремих скарг, застосування в ході втілення системи управління якістю підходів на основі дискусій і на основі заохочень/покарань.</p>
<p>6) Розробка письмових правил та порядку призначень (на кожную суддівську посаду), переведень на інші посади (до інших судів) та призначень на вищі посади на основі зазначеної політики та удосконалених методик в усіх пілотних регіонах</p>	<p>РС, Вища кваліфікаційна комісія (ВКК) / Рішення РС, ВКК</p>	
<p>7) До кінця 2018 року – застосування виключно конкурсного відбору для заміщення всіх посад</p>	<p>РС, ВКК/ Рішення, звіти РС, ВКК</p>	
<p>8) аналіз ролі та повноважень працівників судових інспекцій</p>	<p>ВРУ, РС/ Зміна закону, Рішення РС</p>	
<p>9) алучення постійних медіаторів для вирішення спорів в судах та між працівниками суду</p>	<p>РС/ Рішення РС</p>	
<p>10) идання дослідницько-аналітичних звітів з оцінки ризиків на основі статистичних даних, зібраних за допомогою нового програмного забезпечення з управління кадрами</p>	<p>РС/ Звіти РС</p>	
<p>11) роведення на основі узгодженої методології опитувань щодо ступеню задоволення користувачів принаймні в 10 пілотних</p>	<p>РС/ Звіти, рішення РС</p>	

<p>регіонах до кінця 2015 року; в 15 пілотних регіонах до кінця 2016 року; в усій країні до кінця 2017 року; регулярне проведення опитувань користувачів з 2018 року в межах нової системи управління ефективністю</p>		
<p>12) розробка для НШС навчальних модулів та практичних посібників з питань нової системи управління ефективністю</p>	<p>НШС, РС/ Затвердження і застосування в НШС навчальних програм, практичні посібники опубліковані, проведені тренінги</p>	

Дія 2.2 Розробка адаптованих під користувача, результативних та сталих систем початкової та безперервної підготовки при НШС

Дія 2.2.1 Удосконалення системи початкової підготовки, яка включає в себе інструменти дистанційного навчання, оцінку навчальних потреб та механізми оцінки якості підготовки.

Результати	Відповідальний орган/ Засоби перевірки (ЗПр)	Кінцеві результати
<p>1) визначення в законодавстві ролі НШС в межах судової системи як єдиного органу початкової підготовки суддів</p>	<p>РС, НШС, ВРУ/ Зміни законів</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ключення до переліку предметів початкової підготовки суддів методик тлумачення законодавства, стандартів доказування в різних видах проваджень, судової практики як джерела права, складання мотивувальної частини судових рішень, ораторських навичок, питань професійної етики та дисциплінарної відповідальності;
<p>2) річний перегляд реалізації Стратегічного плану НШС</p>	<p>НШС, ВКК/ Звіти НШС, ВКК</p>	

<p>3) більшення тривалості програми початкової підготовки до 18 місяців</p>	<p>РС, НШС, ВРУ/ Зміни законів</p>	<ul style="list-style-type: none"> • інституціоналізація ланок, що з'єднують системи підготовки та призначення суддів
<p>4) орічне оновлення навчальних програм та методик початкової підготовки, розроблених самостійно НШС, включаючи програми дистанційного навчання</p>	<p>НШС, ВКК/ Рішення, звіти НШС, ВКК</p>	
<p>5) озробка механізмів оцінки потреб та можливостей початкової підготовки, включаючи спеціалізоване програмне забезпечення для проведення опитувань в режимі он-лайн</p>	<p>НШС, ВКК, ДСА/ Рішення, звіти НШС, ВКК, завершені розробка/ закупівля програмного забезпечення, підготовка користувачів</p>	
<p>6) оновлення системи відбору викладачів для початкової підготовки тренерів регіональної мережі НШС</p>	<p>НШС / Рішення, звіти НШС</p>	
<p>7) озробка інструментів дистанційного навчання</p>	<p>РС, НШС/ Рішення НШС, закупівля програмного забезпечення, підготовка користувачів, публікація посібників</p>	
<p>8) астосування концепції ТдТ (тренінги для тренерів) на регулярній</p>	<p>НШС/ Звіти НШС</p>	

основі		
9) кладення угод про співпрацю та створення мереж між НШС та відповідними органами початкової підготовки суддів ЄС	НШС/ Наявність Меморандумів про взаєморозуміння та угод	
10) роведення навчальних візитів, стажувань, навчання в структурах Європейського суду прав людини (ЄСПЛ), Європейського суду справедливості (ЄСС) та в судових органах держав-членів ЄС	НШС/ Звіти НШС	

Дія 2.2.2 Удосконалення системи безперервної підготовки, включаючи розробку інструментів дистанційного навчання та механізмів оцінки навчальних потреб та якості навчального процесу.

Результати	Відповідальний орган/ Засоби перевірки (ЗПр)	Кінцеві результати
1) орічне оновлення самостійно розроблених НШС навчальних планів та методик безперервної підготовки суддів, включаючи інструменти дистанційного навчання	РС, НШС/ Звіти, рішення НШС, РС	<ul style="list-style-type: none"> ключення до переліку предметів навчальних програм безперервної підготовки суддів методик тлумачення законодавства, стандартів доказування в різних видах провадження, судової практики як джерела права, методів формулювання мотивувальної частини судових рішень, ораторських навичок, питань професійної етики та дисциплінарної відповідальності, інформаційних
2) иверсифікація тривалості обов'язкової безперервної підготовки для суддів та працівників апаратів судів в залежності від їх ролі та досвіду; індивідуальні	ВРУ, НШС, РС/ Зміни законів, Рішення РС, НШС	

<p>підходи до безперервної підготовки</p>		<p>технологій, психології, стратегічного планування, МТО, бюджетного процесу судів та управління фінансами суду, зв'язків з громадськістю та комунікації, управління ефективністю (політики забезпечення якості / стандартів ефективності);</p>
<p>3) розробка механізмів оцінювання потреб та можливостей для безперервної підготовки суддів, включаючи спеціалізоване програмне забезпечення для проведення опитування в режимі он-лайн</p>	<p>РС, НШС, ВКК/ Рішення, звіти НШС, ВКК, завершені розробка/ закупівля програмного забезпечення, підготовка користувачів</p>	<ul style="list-style-type: none"> • аближення систем безперервної підготовки суддів та представників інших юридичних професій (зокрема, прокурорів та адвокатів); гармонізація деяких навчальних програм та курсів;
<p>4) новлення системи відбору викладачів для безперервної підготовки суддів регіональної мережі НШС; залучення суддів Конституційного суду (КСУ), Верховного суду (ВСУ) та вищих спеціалізованих судів до числа постійних викладачів НШС</p>	<p>НШС/ Рішення, звіти НШС</p>	<ul style="list-style-type: none"> • втоматизація системи оцінки навчальних потреб та спроможностей; • Створення інформаційної системи (ІС) НШС, сумісної з ІС органів управління судової системи та вищих навчальних закладів (ВНЗ).
<p>5) авершення розробки інструментів дистанційного навчання</p>	<p>НШС/ Рішення НШС, розробка програмного забезпечення, підготовка користувачів та публікація посібників</p>	
<p>6) астосування концепції ТдТ (тренінги для тренерів) на регулярній основі</p>	<p>НШС/ Звіти НШС</p>	

7) кладення угод про співпрацю та створення мереж між НШС та відповідними органами безперервної підготовки суддів ЄС	НШС/ Наявність Меморандумів про взаєморозуміння та угод	
8) роведення стажувань, навчання та навчальних візитів до ЄСПЛ, ЄСС, та судових органів держав-членів ЄС	НШС/ Звіти НШС	

Дія 2.3 Розробка механізмів забезпечення єдності судової практики через підвищення аналітично-дослідницьких можливостей судів.

Результати	Відповідальний орган/ Засоби перевірки (ЗПр)	Кінцеві результати
1) творення підрозділів оперативного аналізу та досліджень при ВСУ, ВСС та при апеляційних судах (замість існуючих «наукових рад») для аналізу прогалин в правозастосуванні, як в національній, так і в порівнянні з міжнародною практикою	РС, ВСУ, ВСС/ Рішення, звіти РС, ВСУ, наявні технічні завдання/ регламенти, плани розміщень/ описи службових обов'язків	<ul style="list-style-type: none"> • забезпечення обміну інформацією між аналітично-дослідницькими підрозділами судів, НШС та ВНЗ; розробка та реалізація пропозицій щодо змін в судовій практиці та/або законодавстві за результатами дослідницьких робіт та звітів про виявлені суперечності, розроблених в координації з аналітично-дослідницькими підрозділами судів та ВНЗ, НШС;
2) кладання угод про співпрацю та створення мереж між аналітично-дослідницькими підрозділами судів, НШС та ВНЗ	РС, НШС/ Наявність Меморандумів про взаєморозуміння та угод	<ul style="list-style-type: none"> • творення зручних для користувача пошукових інструментів, які дають можливість знаходити зв'язок між певними нормами законодавства та відповідною практикою КСУ, ВСУ та

<p>3) розробка, в координації з НШС та ВНЗ, аналітично-дослідницьких робіт за результатами навчальної роботи НШС, в яких визначатимуться суперечності між законом та практикою</p>	<p>НШС/ НШС Звіти</p>	<p>інших судів України;</p> <ul style="list-style-type: none"> регулярне використання судовою системою зручного для користувача форуму суддів (створеного на основі інформаційної мережі ДСА) та інших онлайн-ресурсів, які даватимуть можливість обмінюватися думками з приводу судової практики, тлумачення законодавства, інформацією щодо та матеріалами навчальних заходів, конференцій та семінарів
<p>4) новлення веб-сайтів судів та пошукових інструментів судової практики¹</p>	<p>НШС, ДСА/ Завершені розробка/ закупівля програмного забезпечення, підготовка користувачів, проведені тренінги</p>	

НАПРЯМОК 3: ПІДЗВІТНІСТЬ

СТРАТЕГІЧНІ ПИТАННЯ (за визначенням СП):

- Дотримання засад доброчесності у здійсненні правосуддя
- Довіра громадськості

Як зазначається у СП, розробка та дотримання високих стандартів поведінки та етичних принципів, так само як прозоре інформування громадськості про стан справ у цій сфері, є життєво важливими основами справедливого здійснення судочинства, гарантіями захисту суддів від неналежного впливу та одночасно чинниками, які сприяють підвищенню довіри громадськості до судової системи. Для удосконалення існуючої бази етичних та дисциплінарних норм пропонуються різні кроки, націлені і на те, щоб зробити правила більш зрозумілими для суддів та для широкого загалу, і на те, щоб забезпечити необхідний ступінь справедливості та участь для всіх зацікавлених сторін у процедурах розгляду порушень. Зокрема, буде створений спеціальний Комітет з питань етики та дисципліни при Раді суддів України для надання загальних висновків та роз'яснень з цих питань, а також консультацій суддям. Крім того, будуть здійснюватися кроки для розробки спеціалізованих механізмів розслідування порушень дисциплінарних норм з їх одночасним спрямуванням на запобігання порушенням та випадків безвідповідальності в судовій системі. Механізм забезпечить більшу ясність, передбачуваність етичних та дисциплінарних норм (зокрема, щодо запобігання конфлікту інтересів) та постійний моніторинг їх застосування.

¹Для більш детального списку кроків для розвитку електронного правосуддя та суміжних інструментів, див. Напрямок 4 нижче.

Дія 3.1 Удосконалення системи нагляду за дотриманням етичних та дисциплінарних норм, включаючи посилення гарантій проти неналежного втручання в незалежну діяльність суддів шляхом кращої організації розподілу справ, використання систем електронного правосуддя, а також механізмів внутрішнього та зовнішнього нагляду.

Результати	Відповідальний орган/ Засоби перевірки (ЗПр)	Кінцеві результати
1) Створення Комітету з етичних та дисциплінарних питань при РСУ та окремого робочого підрозділу з етичних та дисциплінарних питань на робочому рівні	РС/ Рішення та звіти РС, наявні технічні завдання/ регламенти, плани розміщень/описи службових обов'язків	<ul style="list-style-type: none"> • Підвищення ясності та передбачуваності етичних правил щодо суддів та працівників апарату суду; • Розмежування етичних обов'язків та дисциплінарної відповідальності суддів та працівників апарату судів в законодавстві та на практиці; • Практичне застосування методичних настанов у випадках відкриття дисциплінарних справ у зв'язку із серйозними порушеннями Кодексу етики; • Інституційне забезпечення принципу функціональної (особистої, процесуальної) незалежності судді, який розглядає справу, від інших суддів; <p>Інституційне забезпечення обов'язку судді зберігати неупередженість;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Створення єдиного органу суддівського самоврядування, уповноваженого розглядати всі дисциплінарні справи; • Створення ефективного механізму розслідування справ, слухань за індивідуальними справами щодо дисциплінарних
2) Створення при Раді суддів громадської наглядової ради	РС/ Рішення та звіти РС, наявні технічні завдання/ регламенти, плани розміщень/ описи службових обов'язків	
3) Розробка та публікація практичного посібника з питань застосування нового Кодексу суддівської етики	РС/ Розробка та публікація посібника	
4) Перегляд Правил поведінки працівників апарату судів	РС/ Рішення РС	
5) Розробка та публікація практичного посібника з Правил поведінки працівників апарату судів	РС/ Розробка та публікація посібника	

<p>6) Перегляд матеріальних та процесуальних дисциплінарних правил для суддів та працівників апарату; визначення чіткого переліку підстав дисциплінарної відповідальності, в тому числі ступенів та міри суб'єктивної сторони (умисел, недбалість, необережність) та причин виникнення упередженості, а також визначення необхідності розгляду кожного з цих чинників окремо або в їхній сукупності</p>	<p>ВРУ, РС/ Зміни законів, Рішення РС</p>	<p>заходів та застосування антикорупційних заходів в судовій системі; поєднання в роботі цього механізму концепцій на основі обговорення та на основі заохочень/ покарання;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Дотримання принципу пропорційності в ході прийняття рішень про застосування конкретної санкції у зв'язку з дисциплінарним порушенням; • Формування доступної, обґрунтованої та послідовної практики з питань про етичні та дисциплінарні порушення суддів.
<p>7) Створення єдиного консолідованого комплексу процедур розгляду всіх дисциплінарних питань, включаючи процедури звільнення з посади, з чітким визначенням прав участі судді, який скоїв порушення, у провадженні, його доступу до матеріалів дисциплінарного провадження, обсягу та міри обов'язку передавати третім сторонам відомості про дисциплінарну справу, провадження за якою ще не завершено</p>	<p>ВРУ, РС/ Зміни законів, Рішення РС</p>	
<p>8) розробка та публікація практичного посібника з питань застосування нових дисциплінарних правил та процедур</p>	<p>РС/ Розробка та публікація посібника</p>	

<p>9) Перегляд ролі та повноважень працівників судової інспекції</p>	<p>ВРУ, РС/ Зміни законів, Рішення РС</p>	
<p>10) Перегляд правил автоматизованого розподілу судових справ, які передбачають чіткі та передбачувані винятки</p>	<p>РС/ Рішення РС</p>	
<p>11) Розробка спеціалізованого програмного забезпечення для збирання статистичних даних щодо скарг на дії суддів та працівників апарату та для роботи з такими скаргами щодо дисциплінарних та етичних порушень; забезпечення вільного он-лайн доступу до рішень органів суддівського самоврядування</p>	<p>ДСА, РС/ Завершені розробка/ закупівля програмного забезпечення, підготовка користувачів, публікація посібників</p>	
<p>12) Щорічна он-лайн публікація декларацій про майно та доходи суддів</p>	<p>РС/ Рішення РС</p>	
<p>13) Розробка та запуск нових (включаючи он-лайн) навчальних курсів з питань етики та дисциплінарної відповідальності в НШС</p>	<p>НШС/ Навчальні плани НШС затверджені і застосовуються, практичні настанови опубліковані, проведені</p>	

	тренінги	
--	----------	--

НАПРЯМОК 4: ЕЛЕКТРОННЕ ПРАВОСУДДЯ

СТРАТЕГІЧНІ ПИТАННЯ (за визначенням СП):

- Доступ до правосуддя
- Використання інноваційних технологій та поліпшення судового процесу

Інформаційні технології- ключовий інструмент для поліпшення доступу до правосуддя, підвищення ефективності судів та управління судовими справами. Зусилля щодо впровадження можливостей електронного правосуддя необхідно спрямувати на вдосконалення внутрішніх (системи управління судовими справами) і зовнішніх (сайтах) інформаційних систем (ІС) судів. Також ці зусилля мають бути націлені на підвищення взаємодії між цими ІС та ІС інших органів у сфері юстиції. Важливим кроком у цьому напрямку буде реорганізація та консолідація структур управління ІС шляхом аутсорсингу більшості інформаційних послуг судів на основі угод про рівень обслуговування (SLA). Більш інтенсивне використання електронного правосуддя дасть користувачам можливість звертатися до суду, оплачувати послуги, брати участь у провадженнях та отримувати всю відповідну документацію електронними засобами. В свою чергу, судді отримають можливість ефективно розпоряджатися своїми ресурсами та підвищувати свою продуктивність, одночасно вирівнюючи баланс між роботою та особистим життям.

Дія 4.1 Розвиток нормативно-правової бази електронного правосуддя та комплексних інформаційних систем для досягнення більшої прозорості, ефективності, доступу та справедливості правосуддя. Удосконалення каналів зв'язку і взаємодії ІС, зокрема зовнішньої взаємодії між різними державними і недержавними суб'єктами сектору юстиції, а також з державами-членами та установами ЄС й іншими міжнародними суб'єктами.

Результати	Відповідальний орган/ Засоби перевірки (ЗПр)	Кінцеві результати
1) Розробка Плану автоматизації судів з відповідним кошторисом та моніторинг його реалізації	ВРУ, РС, ДСА, НШС, Мінюст та інші/ Зміна законів, рішення РС, звіти, меморандуми про взаєморозуміння та угоди,	<ul style="list-style-type: none"> • Затвердження спеціального розділу СРСЮ щодо електронного правосуддя, яким буде визначено короткострокові, середньострокові та довгострокові кроки щодо координації всіх інформаційних систем наявних серед різних суб'єктів сфери юстиції.
2) Підготовка в межах окремого розділу СРСЮ складової щодо електронного правосуддя	розробка/ купівля обладнання та програмного забезпечення,	

3) Створення працевдатних кол-центрів та довідкових служб	навчання користувачів та публікація посібників	<p>Такі дії дозволять створити єдиний координуючий механізм, спрямований на задоволення потреб різних учасників (державних та недержавних) сфери юстиції;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Залучення більшості послуг ІКТ на умовах аутсорингу на основі Угод про рівень обслуговування; • Застосування хмарних технологій (дистанційне зберігання даних) для модернізованого програмного забезпечення та обладнання (створення віртуального середовища, використання приватного, гібридного та публічного сценаріїв хмарних технологій відповідно до потреб); • Перехід на програмні рішення засновані на хмарних технологіях, аналіз великих масивів даних та оптимізації пошукових сервісів; • Повний перехід на електронну систему управління справами, електронні-повідомлення, довільний розподіл справ між суддями, аудіо- та відеозапис засідань; • Створення внутрішньої мережі (інтранет-сервер для внутрішніх та зовнішніх комунікацій з судовими системами); • Створення зручних для користувача вебсайтів судів з пошуковими інструментами, які дають можливість знаходити 		
4) Укладення органами судочинства Угод про рівень обслуговування (SLA)				
5) одифікація стандартів державних закупівель продуктів та послуг ІКТ				
6) Інсталяція та модернізація обладнання та інфраструктури ІКТ (заміна старих робочих станцій новими стандартизованими установками відповідно до життєвого циклу продукту, заміна старих серверів, оновлення активного та пасивного обладнання мереж)				
7) новлення основних та допоміжних програмних рішень				
8) творення операційної ІС управління судами для здійснення централізованого контролю за моніторингом реалізації політики якості та ефективності судочинства, бюджетними та фінансовими питаннями				

<p>9) озробка спеціалізованого</p> <p>10) озробка програмного забезпечення для збору статистики в процесі управління кадрами, розгляду скарг проти суддів та працівників апарату судів, в межах результатів, визначених для нової системи управління ефективністю</p>		<p>зв'язки між певними нормами законодавства та відповідною практикою КСУ, ВСУ та інших судів України;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Взаємосумісність між ІС судів та інших національних установ (державних та недержавних), автоматизований доступ суддів до всіх державних реєстрів; • Взаємодія між ІС судів та інституцій ЄС, а також інших міжнародних інституцій з метою посилення міжнародної суддівської кооперації.
<p>11) озробка в органах суддівського самоврядування робочої стандартизованої бази даних з приведеними до єдиного формату електронними особовими справами всіх суддів та працівників апарату суду для використання в усіх процесах працевлаштування та кар'єри, розробка технічного завдання для автоматизації робочих процесів ВКК</p>		
<p>12) Запровадження операційних систем для впровадження загального електронного управління справами та контролю за ними (до їх розгляду вищими інстанціями), розсилки електронних повідомлень, довільного розподілу справ між суддями, аудіо- та відеозапису засідань; внутрішніх баз даних судової практики, ІС для законодавчої бази даних, централізованих та</p>		

<p>місцевих реєстрів, номенклатур справ тощо</p>		
<p>13) Заміна діючих вебсайтів судів на нові з централізованим управлінням та хостінгом, і можливістю локального редагування змісту</p>		
<p>14) Укладення Меморандумів про взаєморозуміння між судами та іншими суб'єктами сфери юстиції (державними та недержавними) відповідно до Рамкових Стандартів Взаємодії ЄС, включно з стандартами по експлуатації, а також національними стандартами захисту персональних даних (там де це застосовується), визначатимуть механізм вирішення юрисдикційних спорів; прийняття генеральних планів по реалізації МпВ</p>		
<p>15) оніторинг дотримання умов Меморандумів про взаєморозуміння щодо автоматичного обміну даними між судами та іншими суб'єктами сфери юстиції; запуск за принципом етапності з 2016 року для судів та певних пріоритетних державних установ, а з 2017 року для пріоритетних державних та недержавних установ сфери юстиції; обсяг і ступінь автоматичного</p>		

обміну даними вимірюється відповідно до генерального плану		
16) Розробка практичних посібників та навчальних модулів в НШС щодо електронного правосуддя, використання інформаційних технологій та систем.		

Показники впливу/ефекту від реалізації всіх компонентів Стратегії:

- Дослідження ступеню задоволення користувачів (які проводяться в рамках роботи системи управління ефективністю судової системи або зовнішніми спостерігачами) засвідчують підвищення довіри суспільства до судової влади та визнання її незалежності, прозорості, компетентності та підзвітності (точка відліку: 2014);
- Проведені зовнішніми спостерігачами моніторингові дослідження судових процесів мають засвідчувати поліпшення стану справ щодо забезпечення справедливості проваджень в одному і тому ж вибраному суді або в апеляційному окрузі (точка відліку: 2014);
- Зменшення протягом року структурних порушень, виявлених Європейським судом з прав людини (ЄСПЛ) в рішеннях, прийнятих українськими судами (точка відліку: 2014; до уваги беруться тільки пілотні рішення або справи, що повторюють одна одну²);
- Зменшення протягом року справ, в яких ЄСПЛ встановив факти розбіжностей у застосуванні закону українськими судами або ж факти порушень принципу незалежності або неупередженості суду, а також принципу справедливості процесу (точка відліку: 2014);
- Зменшення протягом року випадків, коли Комітет міністрів (КМ) Ради Європи (РЄ) встановлює факти невиконання індивідуальних заходів, передбачених рішеннями ЄСПЛ стосовно України (точка відліку: 2014) ;
- Зменшення протягом року випадків, коли Україна піддається критиці з боку КМ РЄ за невиконання загальних заходів, яких вимагають рішення ЄСПЛ стосовно України (точка відліку: 2014);
- Визнання з боку Комітету Міністрів РЄ прогресу в реалізації загальних заходів, які передбачаються рішенням у справі "Волков проти України";
- Зменшення протягом року загальної тривалості судових проваджень (від моменту подання початкового позову/«обвинувачення» до моменту прийняття «остаточного рішення у справі») в усіх видах проваджень (точка відліку: 2014; середня тривалість у попередньому році з розбивкою за видами проваджень (цивільні, кримінальні, адміністративні);

²Збільшення загальної кількості справ рік від року, в яких ЄСПЛ встановив порушення, не є справжнім показником для оцінки прогресу в реформах правосуддя, оскільки це залежить від динаміки ЄСПЛ щодо внутрішнього розгляду справ, а також від здатності вітчизняних адвокатів та заявників аргументувати скарги з точки зору Конвенції.

- Зменшення кількості порушень судами правил управління фінансами, виявлених державними органами аудиту (точка відліку: 2014);
- Збільшення протягом року виконаних запитів про міжнародну судову співпрацю та взаємну правову допомогу (точка відліку: 2014; з розбивкою за видами проваджень (цивільні, кримінальні, тощо));
- Поліпшення позиції України в різних актуальних рейтингах, пов'язаних зі здійсненням правосуддя, в тому числі у Governance Indicators and Rule of Law Index (World Bank Institute), рейтингах Freedom House, World Justice Project (Rule of Law Index), Transparency International (CPI etc.), Bertelsmann Stiftung Transformation Index (BTI), WB Doing Business Index (точка відліку: 2014);
- Визнання поліпшення стану справ в Україні щодо здійснення судочинства у звітах ЄС та різних документах політичного діалогу (наприклад, у звітах по виконанню Плану дій з лібералізації візового режиму) (точка відліку: 2014);
- Визнання в попередніх та заключних звітах про донорські заходи, а також в звітах інших інформованих спостерігачів, включаючи ОГС та міжнародні організації, досягнень щодо забезпечення незалежності, підзвітності та компетентності української судової системи (точка відліку: 2014).